

Slutrapport för statsbidrag

till vissa organisationer som bedriver verksamhet
som riktar sig till människor i socialt särskilt
utsatta situationer 2024

mucf

Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällsfrågor

Dnr 1400/23

© Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) 2025

Kontaktuppgifter MUCF:

Telefon: 010-160 10 00

E-post: info@mucf.se

Webb: www.mucf.se

Innehållsförteckning

Förord	3
Sammanfattning	4
1. Inledning	5
1.1. Uppdraget.....	5
1.2. Förutsättningar för statsbidraget.....	5
1.3. Socialt särskilt utsatta	6
1.4. Underlag till rapporten	6
2. Organisationerna som beviljades bidrag	7
2.1. Geografisk spridning	8
3. Bidragets användning.....	10
3.1. Målgrupper.....	10
3.2. Ekonomisk redovisning	11
3.3. Användning och betydelse i förhållande till bidragets syfte	11
Fortsatt stora behov i målgruppen	11
Mat, kläder och hygien.....	12
Boende	13
Socialt stöd och gemenskap	13
Rådgivning och myndighetskontakt	13
Organisationerna har behövt utöka sin verksamhet i en tid av ekonomisk kris.....	14
4. Referenser.....	15

Förord

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, har på uppdrag av regeringen delat ut bidrag till organisationer som bedriver verksamheter för socialt särskilt utsatta. Bidraget delades ut med anledning av den ökade ekonomiska utsattheten för hushåll i Sverige.

Den här slutrapporten ger en bild av användningen av bidraget. Totalt fördelades 56 miljoner kronor till 17 ideella föreningar och trossamfund.

Den ekonomiska situationen har fortsatt att slå hårt mot utsatta grupper, vilket lett till fler hjälpsökande och ökade behov. Tack vare MUCF:s bidrag har organisationerna kunnat möta basala behov av mat, kläder, boende, rådgivning och socialt stöd. Insatserna har lindrat akut nöd, skapat gemenskap och gett människor hopp och värdighet i en svår tid.

Slutrapporten har tagits fram av Johanna Andersson på avdelningen för statsbidrag.

Magnus Jägerskog, generaldirektör

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Sammanfattning

Rapporten beskriver hur statsbidraget till vissa organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer (SFS 2023:434) användes 2024.

Den 14 december 2023 beslutade regeringen att MUCF skulle fördela 56 miljoner kronor till stöd för insatser till människor i socialt särskilt utsatta situationer, enligt förordningen (2023:434) om statsbidrag till vissa organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer.

MUCF fick 93 ansökningar och organisationerna ansökte sammanlagt om drygt 162 miljoner kronor. Bidraget fördelades till 17 ideella föreningar och trossamfund.

Uppgifterna är hämtade från MUCF:s e-tjänst som används för ansökning och rapportering.

Av slutredovisningarna framgår att bidraget använts till mat, kläder, hygienartiklar och hjälp med boende och vårdkontakter. Organisationerna har också tillhandahållit socialt stöd, ekonomisk rådgivning, trygga mötesplatser och gemenskapsaktiviteter. Bidraget har gjort stor nytta i en tid då antalet socialt särskilt utsatta som sökt sig till verksamheterna har ökat samtidigt som driftskostnaderna för organisationerna har stigit.

1. Inledning

1.1. Uppdraget

Den 22 juni 2023 beslutade regeringen om en ny förordning (2023:434) om statsbidrag till vissa organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer. Förordningen trädde i kraft den 1 juli 2023. Regeringen beslutade om fortsatt giltighet av förordningen den 14 december 2023 (SFS 2023:897).

I myndighetens regleringsbrev för år 2024 fick MUCF uppdraget att fördela högst 60 miljoner till stöd för insatser till människor i socialt särskilt utsatta situationer enligt förordningen. Av dessa skulle 56 miljoner fördelas som bidrag, 2 miljoner skulle täcka MUCF:s administrativa kostnader för att fördela bidraget samt ytterligare 2 miljoner skulle användas för att inom ramen för myndighetens årliga rapport för uppföljning av det civila samhällets villkor följa upp och analysera statsbidraget i förhållande till målet för politiken för det civila samhället.

Syftet med bidraget var att stödja vissa organisationer som med anledning av den ekonomiska situationen i Sverige behövde förstärka den verksamhet som riktar sig till människor som befinner sig i socialt särskilt utsatta situationer.

Myndigheten redovisar bidragets betydelse och användning i den här slutrapporten till regeringen senast den 31 oktober 2025.

1.2. Förutsättningar för statsbidraget

En förutsättning för att kunna beviljas bidraget var att organisationen hade bedrivit en verksamhet som riktade sig till människor som befann sig i socialt särskilt utsatta situationer under minst två år.

En annan förutsättning var att organisationen var en riksorganisation eller bedrev verksamhet av riksintresse. MUCF:s definition av riksintresse är att organisationen bedriver en verksamhet som är av ett nationellt intresse. Det kan till exempel handla om en verksamhet som är riktad till en särskild prioriterad målgrupp eller att det är en unik verksamhet som är av betydelse för samhället i stort.

Även organisationer som inte uppfyllde villkoren om att vara en riksorganisation eller bedrev en verksamhet av riksintresse kunde beviljas bidrag om det fanns särskilda skäl. Vid en sådan prövning skulle myndigheten ta särskild hänsyn till det geografiska område där organisationen var verksam. MUCF tolkade det som att särskilda skäl kunde tillämpas om det fanns en särskild utsatthet regionalt eller lokalt där organisationen var verksam.

Följande organisationsformer var behöriga att söka bidraget:

- Ideella föreningar som är demokratiskt uppbyggda och som respekterar demokratins idéer.
- Trossamfund, samverkansorgan och församlingar som framgår av 3 § förordning (SFS 1999:974) om statsbidrag till trossamfund samt i 16 § lagen (SFS 1998:1593) om trossamfund.

1.3. Socialt särskilt utsatta

Ordet **särskilt** var centralt för myndighetens bedömning och innebar att organisationernas verksamhet skulle rikta sig till samhällets allra mest utsatta.

MUCF utgick från den tolkning av begreppet socialt särskilt utsatta som myndigheten gjorde vid fördelningen av bidrag med anledning av covid-19. Det vill säga att det syftar på personer som riskerar att falla igenom samhällets skyddsnät och som är svåra att nå för andra aktörer än civilsamhällets organisationer. För att inte exkludera relevanta målgrupper har de sökande organisationernas egna beskrivningar av sin målgrupp och hur den påverkats varit central vid handläggningen.

1.4. Underlag till rapporten

Uppgifterna är hämtade från organisationernas återrapporteringar i MUCF:s e-tjänst.

2. Organisationerna som beviljades bidrag

MUCF fattade samtliga 93 beslut den 26 mars 2024. Det blev 17 bifall, 74 avslag och två avvisningar. Det totala beloppet organisationerna ansökte om var drygt 162 miljoner kronor. Den beviljade summan 56 miljoner kronor var knappt 35 procent av det sökta beloppet.

Av de 17 organisationer som fick bifall var fem trossamfund och resterande tolv ideella organisationer.

I tabell 2.1 nedan presenteras organisationerna och beviljat belopp.

Organisation	Beviljat belopp
Sveriges Stadsmissioner	18 000 000
Svenska Röda Korset	10 000 000
Trossamfundet Svenska kyrkan*	6 000 000
Hela Människan	4 000 000
Frälsningsarmén*	3 500 000
Rädda Barnen	2 500 000
Equmeniakyrkan nationella enheten*	2 000 000
Ny Gemenskap	1 500 000
Trossamfundet Romersk-katolska kyrkan*	1 300 000
Convictus	1 000 000
Frivilligorganisationen Agape	1 000 000
Läkare i Världen	1 000 000
Maskrosbarn	1 000 000
Ensamkommandes förbund	600 000
Räddningsmissionen	300 000
Talita	300 000
Summa**	56 000 000

Tabell 2.1 Organisationer som fick bifall samt hur mycket de beviljades.

Källa: MUCF:s e-tjänst.

*Trossamfund.

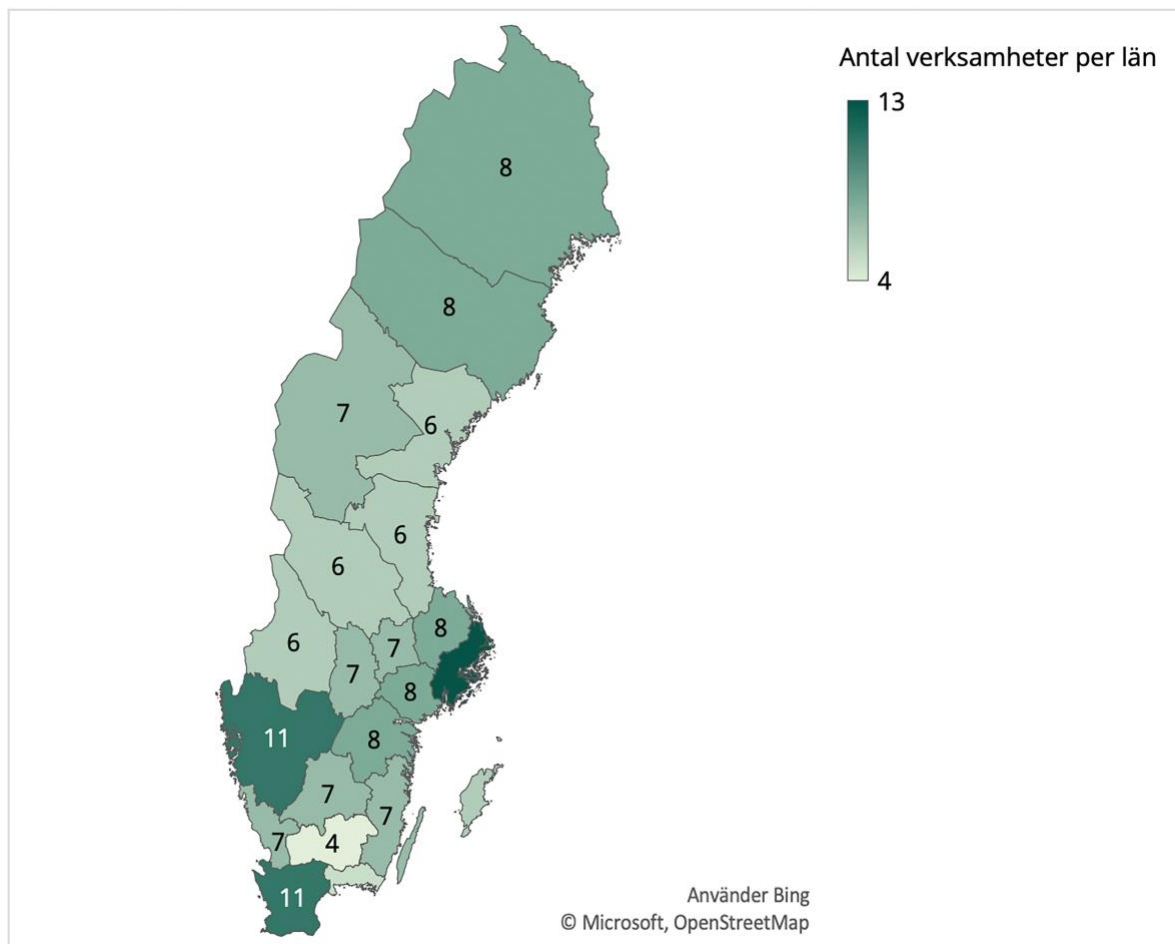
** En organisation som har beviljats bidrag redovisas inte i tabellen då organisationen är under utredning.

2.1. Geografisk spridning

Organisationerna har tillsammans verksamhet i samtliga län. Från fyra i Kronoberg till tretton i Stockholm. Mest verksamhet bedrivs i de tre storstadsregionerna. Flera organisationer är riksorganisationer med verksamhet i hela landet, medan andra har sin verksamhet i ett eller flera län.

Figur 2.1 ger en överskådlig bild av spridningen över landet. Tabell 2.2 visar antal verksamheter som bedrivs i respektive län.

Figur 2.1 Geografisk spridning av bidraget.

Kommentar: Observera att färgskalan startar på fyra och går upp till tretton verksamheter.

Källa: MUCF:s e-tjänst.

Län	Antal verksamheter per län
Stockholm	13
Skåne	11
Västra Götaland	11
Uppsala	8
Östergötland	8
Södermanland	8
Örebro	7
Västerbotten	8
Norrbottn	8
Jönköpings län	7
Kalmar	7
Halland	7
Västmanland	7
Jämtland	7
Gotland	6
Värmland	6
Dalarna	6
Gävleborg	6
Västernorrland	6
Blekinge	5
Kronoberg	4

Tabell 2.2 Antal verksamheter per län för beviljade ansökningar.

Källa: MUCF:s e-tjänst.

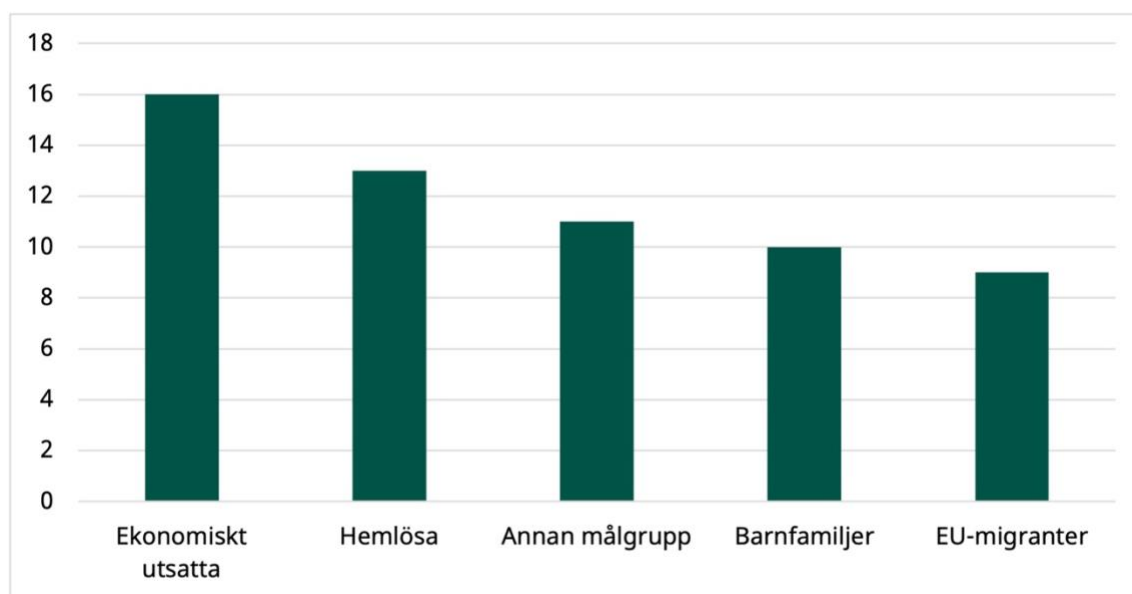
3. Bidragets användning

Organisationerna som beviljades bidrag skulle redogöra för MUCF hur de använt medlen senast den 31 mars 2025. Då skulle de bland annat redogöra för hur de använt bidraget, vilken betydelse bidraget haft och svara på frågor om vilken typ av kostnader som bidraget använts till.

3.1. Målgrupper

Vid redovisningen fick de välja vilka underkategorier till målgruppen socialt särskilt utsatta som de vände sig till. Nästan alla vände sig till flera olika och fem organisationer vände sig till samtliga kategorier.

Flest organisationer riktade sig till personer som är ekonomiskt utsatta och hemlösa. Elva riktade sig till andra kategorier som unga vuxna med psykisk ohälsa, personer med beroendesjukdom och samsjuklighet, ofrivilligt ensamma, flyktingar, papperslösa och asylsökande, ensamkommande, personer utsatta för människohandel och prostitution samt kvinnor i våldsutsatta situationer. Tio riktade sig till barnfamiljer och nio vände sig till EU-migranter.

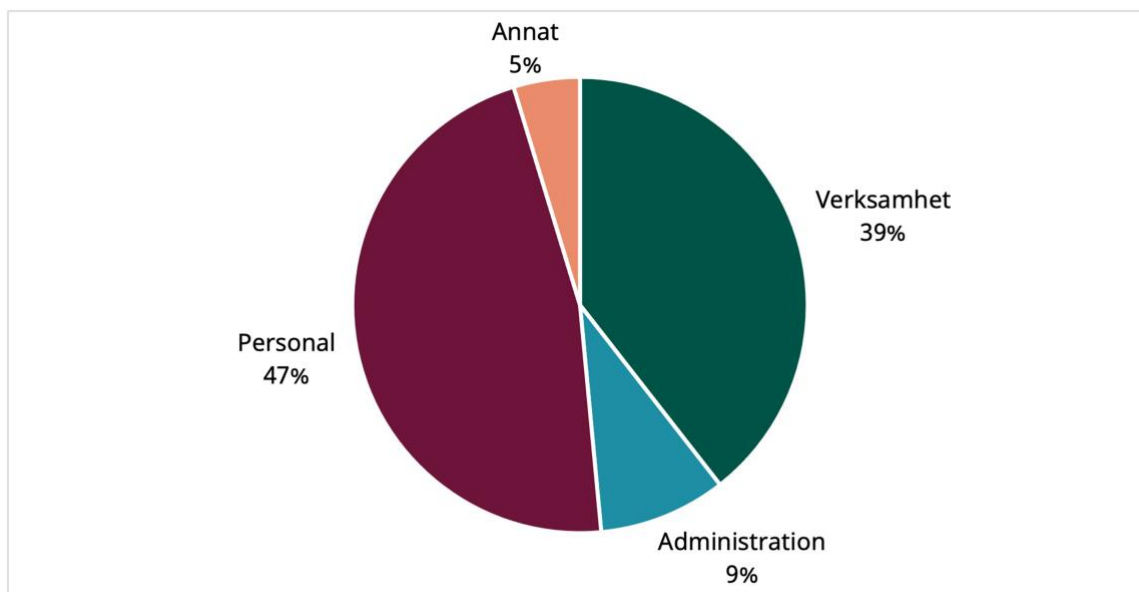
Figur 3.1 Huvudsaklig målgrupp för verksamheter för socialt särskilt utsatta. Antal organisationer per målgrupp.

Källa: MUCF:s e-tjänst.

3.2. Ekonomisk redovisning

Det här är ett organisationsbidrag, men till skillnad från andra organisationsbidrag som MUCF fördelar skulle organisationerna här ansöka om ett fast belopp. För merparten av de organisationer som blivit beviljade medel har MUCF valt att endast bevilja en del av det sökta beloppet. Detta för att möjliggöra för fler organisationer som arbetar med målgruppen att få bidrag.

Bidraget kunde täcka kostnader för hela 2024. Organisationerna kunde därför inkludera utgifter som uppstått redan innan ansökan om de hade förstärkt den delen av sin verksamhet som riktade sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer med anledning av den ekonomiska situationen i Sverige.

Figur 3.2 Bidragets fördelning mellan olika budgetposter 2024, andel i procent.

Källa: MUCF:s e-tjänst.

3.3. Användning och betydelse i förhållande till bidragets syfte

Fortsatt stora behov i målgruppen

Organisationerna rapporterar om att den ekonomiska situationen i form av inflation och ökade mat- och boendekostnader har fortsatt att skapa ett stort tryck på deras verksamheter. Mängden hjälpsökande har under 2024 varit fortsatt stor. Bidraget har haft stor betydelse eftersom organisationerna kunnat stötta det ökande antal personer som behövt alltmer hjälp för att klara sig.

Convictus rapporterar om att 2024 blev ett år då de gjorde ekonomisk förlust, samtidigt som antalet personer som söker hjälp i deras verksamhet har ökat. De upplever att efterfrågan har ökat både av måltider, möjlighet att sköta sin personliga hygien och stöd i praktiska och ekonomiska frågor.

Frälsningsarmén beskriver att allt fler barnfamiljer har hört av sig under året för att de saknar mat att ställa på bordet. En verksamhet rapporterade i snitt en ny hjälpsökande familj i veckan.

Hela Människan skriver att deras lokala verksamheter som delar ut matlådor och matkassar har tagit emot fler besökare under året. Även Röda Korset rapporterar om en markant ökning av de som söker hjälp med mat.

Mat, kläder och hygien

Fortsatt höga matpriser och ökande levnadskostnader försvårade för människor i ekonomisk utsatthet även under 2024. Organisationerna som beviljades statsbidrag har därför tillhandahållit mat, kläder, skor och hygienartiklar i stor omfattning till målgruppen.

Flertalet organisationer rapporterar om att de ser ett ökat behov av stöd med mat, särskilt hos barnfamiljer. En mycket stor del av bidraget har gått till att finansiera utdelning av matkassar, presentkort på livsmedel, måltider, mellanmål och frukostklubbar. Insatserna har direkt motverkat hunger hos målgruppen.

Svenska kyrkan beskriver att bidraget till största delen har använts för mathjälp. Ofta har detta förmedlats genom presentkort till en lokal matbutik. Många församlingar har skapat system med matkassar i samverkan med butiker, där svinn-varor från butikerna kompletteras med inköp av olika basvaror.

Även utdelning av hygienartiklar och kläder, särskilt vinterkläder till barn och unga, har varit avgörande insatser. Organisationerna har också kunnat bidra till mediciner och tandvård, hårklippning och glasögon, samt till bussbiljetter för att individer ska kunna ta sig till skola, arbete, vård och myndigheter.

Föreningen Maskrosbarn beskriver att barnen de möter i sin verksamhet i större utsträckning lever i ekonomiskt utsatta situationer idag jämfört med tidigare. Många har saknat ordentliga vinterkläder och skor, och uttrycker tacksamhet vid föreningens klädutdelningar:

Jag är så glad att jag hittade vinterskor. Jag har inte haft det på...
eller jag minns inte när jag hade det senast.

Maskrosbarn har också sett ett fortsatt stort behov av mat-utdelning, och beskriver att de med hjälp av bidraget har kunnat dela ut mat till barnen i organisationen i större skala och mer systematiskt och regelbundet än tidigare.

Boende

Organisationerna har erbjudit värme och vila, duschmöjligheter och tillfälliga boendelösningar, jourboenden och härbärgen för människor i akut hemlöshet. De har också erbjudit stöd till hyreskostnader för att förhindra vräkningar. Boendestödet har varit en förutsättning för att individer ska kunna ta steg mot en stabilare livssituation.

Ensamkommandes förbund beskriver att de med hjälp av bidraget kunnat stötta unga i akut hemlöshet genom att försöka hitta olika boendelösningar, särskilt för dem som inte får stöd via socialtjänsten. En särskild prioritering under vinterperioden har varit unga kvinnor och HBTQ-personer, som ofta känner sig otrygga i vanliga härbärgen.

Socialt stöd och gemenskap

Flera organisationer har lyft vikten av ett tryggt och respektfullt socialt sammanhang för att bryta isolering och skapa en känsla av gemenskap. Organisationerna har därför tillhandahållit sociala mötesplatser i form av exempelvis frukostklubbar, språkcaféer, julfester, utflykter och andra gemenskapsaktiviteter. Detta har varit särskilt viktigt för äldre, hemlösa och nyanlända, som annars riskerar att stå helt ensamma. För barn och unga i utsatthet har bidraget också använts till att betala deltagaravgifter för exempelvis läger i syfte att minska känslan av utanförskap och uteslutning.

En av deltagarna i Räddningsmissionens frukostcafé uttrycker följande:

Jag kommer hit varje dag. Jag är tacksam att jag har någonstans att gå till när det är kallt och att det finns människor här som bryr sig. Det bästa med Frukostcaféet är att jag alltid är välkommen.

Rådgivning och myndighetskontakt

Bidraget har använts till psykosocialt samtalsstöd och ekonomisk och juridisk rådgivning, exempelvis för individer som hamnat mellan stolarna i välfärdssystemet.

Organisationerna har också utgjort länkar mellan målgrupperna och socialtjänst, vård, beroendevård, skola, arbetsförmedling med flera myndigheter och aktörer. Personal har kunnat följa med deltagare till myndigheter och andra aktörer för att stötta dem att få sina rättigheter tillgodosedda, ge dem trygghet och minska känslan av utsatthet och ensamhet.

Svenska kyrkan beskriver att en vanlig arbetsform är att de erbjuder mathjälp i samband med möjlighet till rådgivning och guidning i frågor om kontakt med myndigheter, i att söka försörjningsstöd, bostadsbidrag och många andra frågor. Genom rätt stöttning och uppmuntran orkar människor ta tag i sin livssituation.

Rädda Barnen rapporterar om sin verksamhet Barnvänlig plats, som vänder sig till barn i migration, ofta i anslutning till Migrationsverkets boenden. På de barnvänliga platserna erbjuds fysiska aktiviteter, fika och psykosocialt stöd till både barn och vårdnadshavare samt samhällsguidning och lotsning. Under 2024 har verksamheten haft 13 384 deltagartillfällen.

Organisationerna har behövt utöka sin verksamhet i en tid av ekonomisk kris

De flesta organisationerna vittnar om att antalet besökare har ökat, vilket har skapat behov av utökade öppettider och förstärkt bemanning. Samtidigt har de drabbats av ökade driftskostnader för exempelvis el, livsmedel och lokaler. Flera organisationer rapporterar också om att privata donationer och andra bidrag har minskat eller uteblivit. Bidraget från MUCF beskrivs som avgörande för att kunna fortsätta och förstärka redan befintligt arbete.

Organisationen Talita, som hjälper kvinnor ut ur prostitution, pornografi och människohandel, beskriver att de tack vare bidraget har kunnat behålla sina befintliga skyddade boenden och utslussningslägenheter, trots ökade hyresnivåer. Svenska kyrkan skriver att flera av deras församlingar rapporterar att de inte hade kunnat genomföra sina diakonala insatser utan stödet från MUCF. Svenska Röda Korset beskriver att den allt större utsattheten hos människor i svåra livssituationer som deras lokalföreningar och frivilliga mötte var påfrestande och därför krävdes även ökade insatser för att stötta internt.

4. Referenser

SFS 2023:434, Förordning om statsbidrag till vissa organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig till människor i socialt särskilt utsatta situationer.

SFS 1999:974, Förordning (1999:974) om statsbidrag till trossamfund.

SFS 1998:1593, Lag (1998:1593) om trossamfund.